

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Шаглі Г. І., ст. викладач

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

Кожен викладач викладає за власною методикою або схемою, яка йому зручніше або та, яка приносить найбільше користі для засвоєння іноземної мови студентами.

Для того, щоб знаходитись на відповідному професійному рівні необхідно бути завжди в пошуку цікавих та корисних систем викладання турецької мови або певних її аспектів як для студентів, так і для викладача. В своїй методі автор спирається на власний досвід у вивчанні іноземних мов не тільки турецької, а й англійської, й німецької. Отже це синтез різних підходів, різних викладачів, з різних мов. Але це не стала система, вона постійно змінюється і вдосконалюється під час роботи зі студентами, саме вони дуже часто надихають, підштовхують на зміни в роботі або на якісь доповнення.

Отже хочу познайомити вас з напрацьованою методикою викладання. В основі моєї викладацької роботи лежить метод поступового накопичення лексичного та граматичного матеріалу з наступними інтенсивно закріплюючими розмовними тренуваннями.

Кожне заняття відбиває практичну, загальноосвітню і виховну цілі і його необхідно ретельно планувати. Добре сплановане заняття передбачає різноманітні форми роботи. Тривала затримка студентів на якійсь одній порції матеріалу, чи на одній формі роботи веде до зниження інтересу навчання. Багаторазове регулярне повторення малих порцій матеріалу завжди корисніше, ніж практика великих доз, опрацьованих нерегулярно, довго та нудно. Кожне заняття потрібно планувати але вони не повинні бути шаблонними, тому що стомлюють студентів. Потрібно широко

застосовувати під час заняття ігри, конкурси, ребуси, пісні, скороговки, щоб створити гарний настрій та зняти робоче напруження. Наприклад, під час вивчення місяців, днів тижня, пір року їх назви можна зашифрувати в кросворді.

Під час заняття потрібно виконувати ту роботу, яку неможливо або нераціонально задавати додому. З огляду на це усним формам роботи на занятті завжди потрібно віддавати перевагу (1).

Перші одне-два заняття проходять в ознайомленні студентів з особливостями турецької мови. В цей час студенти дізнаються, що турецька мова входить в сім'ю тюркських мов і що вона за своєю морфологічною структурою відноситься до типу аглютинативних мов тобто мов, які утворюються за допомогою приєднувальних афіксів (2).

На протязі наступних кількох занять вивчаємо алфавіт турецької мови, вчимося писати літери та вимовляти звуки відпрацьовуючи їх на окремих словах, виразах, словосполученнях. Звертаємо особливу увагу на закони гармонії голосних, приголосних, одзвінчення приголосних в турецькій мові. В цей час активно використовуються цифри та найпростіші форми лічення. Цим засобом закріплюється вимова звуків та правопис літер.

Навчивши основам читання літер та вимові звуків, ми переходимо до найпростіших текстів. Найпершим текстом є текст на тему „Зустріч, привітання, бесіда, прощання”. Під час проходження цієї теми вивчаються слова та вирази з простих життєво - побутових ситуацій. Разом з цим вводимо в розмовну практику такі вирази як: „tanıştığımızı memnun oldum”, „görüştürüz”, „inşallah görüşürüz” та інші.

Далі, під час роботи вводяться такі теми, як: „Категорії часу: рік, сезон, місяць, дні тижня, прості форми виразу часу в годинах та хвилинах”, „В школі, на уроці”, „Моя сім'я та родичі”, „Наш будинок, наша квартира”.

Для кращого запам'ятовування слів на різну тематику(їжа, одяг, предмети побуту, посуд та ін.) та вироблення початкової комунікативної практики кожен студент отримує завдання на картці, яке він повинен виконати. Наприклад, на картці написано, що є в студента і що йому потрібно отримати в замін. Картки складаються таким чином, щоб прямий обмін здійснити було неможливо.

1. Bana bir deve lazım. Beş atım var.
2. Bana iki at lazım. İki kazım var.
3. Bana beş kaz lazım. Bir devam var.
4. Bana iki at lazım. Bir kazım var.

5. Bana bir at lazım. İki kazım var.
6. Bana on koyun lazım. Yirmi horozum var.
7. Bana on horoz lazım. Beş koyunum var.
8. Bana on horoz lazım. Beş koyunum var.

Ця гра називається „обмін” або „купівля”, під час якої запам’ятовуються числівники, слова з теми: „тварини”, а також напрацьовується елементарна розмовна практика (3).

Коли студенти накопичили мінімальний запас слів та виразів починаємо вивчати найпростіші граматичні форми, а далі повторюємо і ускладнюємо їх.

В другому семестрі проходимо теми „Bir günüm”(Один мій день), „Yaz tatili”(Літній відпочинок), Şehrimiz ve evimiz”(Наше місто та наш будинок), „Üniversitemiz ve bölümümüz”(Наш університет та наше відділення).

Запропоновані теми написані сучасною турецькою мовою. Вони взяті з турецьких підручників та оброблені викладачем або написані разом з турецькими викладачами, які працюють в нашому університеті.

Починаючи з найперших кроків потрібно мотивувати прагнення до більш глибокого вивчення турецької мови, в цьому добрим помічником є казки, невеликі розповіді, анекдоти, національні епоси (4). Спираючись на коротенькі тексти-розповіді, на заняттях практикуються 15-20хвилинні мовні тренування викладача зі студентами. Спочатку читається текст, перекладається, запам’ятовуються нові слова та вирази, даються відповіді на запитання. Потім студент розповідає все, що запам’ятав з тексту. Інші студенти після розповіді ставлять запитання і якщо вже ці питання будуть не за текстом але пов’язані з ним, то це схвалюється – це показ того, що студент мислить, думає. Такі систематичні мовні тренування відбуваються майже на початку кожного уроку з турецької мови. В цих мовних тренуваннях використовуються також раніше вивчені слова та граматичні форми лічення (додавання, віднімання, ділення, множення). Цей засіб сприяє швидкому вивченню чисел.

При навчанні дуже активно використовуються тексти з Інтернету, звісно, найпростіші – тобто ті, які відповідають підготовці студентів.

В другому семестрі першого року навчання вводиться домашнє читання нескладних текстів, за їх змістом йде розмова, яка вдосконалює мовну практику студентів. Це такі тексти як: „Parmak çocuk”(Хлопчик-мізинчик), „Kül kedisi”(Попелюшка) та ін.

Після вивчення часових форм для розвитку комунікативної практики також використовуються ігри з завданнями на картках, які студенти

виконують в парах. Завдання спираються на раніше вивчений граматичний та лексичний матеріал. Наприклад, прочитавши текст про розпорядок дня, кожен студент отримує сторінку зі щоденника, де написаний його розклад на тиждень. Задача студентів полягає в тому, що запам'ятавши свій розклад, потрібно домовитись про зустріч зі своїм співрозмовником. Студенти запитують один одного, відповідаючи, пояснюють чому вони можуть зустрітись чи ні. Або студенти самі записують свій розклад і домовляються (3).

Можна виділити кілька головних етапів заняття на першому курсі навчання:

1. організаційна частина триває 2-3 хвилини і включає в себе виявлення відсутніх, роз'яснення мети уроку;
2. перевірка виконання домашнього завдання;
3. фонетична зарядка триває 3-5 хвилин, при цьому відпрацьовуються певні звуки під час вимови складних слів та виразів;
4. пояснення нового граматичного матеріалу або закріплення старого на вправах з використанням нових слів;
5. читаються нові слова та вирази; якщо є текст із записом на диску, то спочатку він прослуховується, потім ставляться питання, а студенти відповідають, незрозумілі речення прослуховуються ще раз, лише потім читається текст з перекладом кожного речення і в кінці вже йде розмова по тексту з використання нових слів; на інших заняттях йде розмова по темі, якій був присвячений текст але вона вже стосується сучасного життя студентів: від теорії переходимо до практики;
6. аналізуються помилки студентів, при виправленні помилок звертається увага на правильне сформульоване речення, а не на помилки; згодом ці „слабкі місця” студентів відпрацьовуються на певних вправах;
7. оцінювання студентів та пояснення домашнього завдання; домашнє завдання включає в себе 20%-усні завдання, 30% читання, 50%-мисьмо (2).

В підготовчій та практичній роботах використовуються різні підручники, в тому числі й „Грамматика турецького языка” А.М. Кононова, „Учебник турецького языка” П.І. Кузнєцова, „Турецкий язык” Л.М. Дудіної, „Турецкий язык. Книга первая” Е.Х. Мініахметової, „Турецька мова. Частина I” Г.І. Шаглі, „Türkçenin Grameri” автора Mehmet Hengirmen, Adım Adım Türkçe 1 (Ders Kitabı), Adım Adım Türkçe Alıştırma Kitabı, Adım Adım Türkçe Dil Bilgisi 1 та інші.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Вишневецький О.І. Довідник учителя іноземної мови. – К.: Рад. Школа, 1982. – 152с.

- 2.Настольная книга преподавателя иностранного языка. – Минск: Вышэйная школа, 1999. – 352с.
- 3.Комков И.Ф. Методика преподавания иностранных языков. – Минск: Вышэйная школа, 1979 – 522с.
- 4.Mustafa Arslan. Dünyanın ortak dili: Edebiyat. //Diyalog Avrasya. - № 12, 2004. - с.118-121.
- 5.Словник лінгвістичних термінів. – К.: Академія наук Української РСР, 1957 – 236с.